

SUV

SENIOR UNIVERSITETET VÄSTERÅS

PROGRAM HÖSTEN 2018

Du är hjärtligt välkommen till våra cirklar, föreläsningar och resor!

CIRKLAR

Anmälan

Din anmälan till cirklar tas emot via vår hemsida **suvaros.se** eller på anmälningsblankett.

OBS! Inte per telefon eller e-post. *Icke medlem måste först söka medlemskap.*

Anmälan ska vara SUV tillhanda **senast torsdagen den 9 augusti**. Den som har anmält sig efter detta datum har ingen förtur och kommer med endast i mån av plats. Anmälan måste göras till samtliga cirklar, även till fortsättningscirklar.

Antal deltagare

För varje aktivitet anges antal deltagare i programmet. Intresset är stort i vissa fall med överbokning som följd. Bästa chansen att få delta i någon aktivitet är att anmäla sig till flera. Cirklar med färre deltagare än tolv genomföres ej.

Kallelse

Inför cirkelstart skickas kallelse per brev. Tider och lokaler kommer att framgå av kallelsen. Om du inte kommer med får du besked om det. Var vänlig meddela SUVs expedition snarast om du avstår från deltagandet i en aktivitet så att någon annan på en eventuell väntelista kan få platsen.

Sammankomster

Varje cirkelpass pågår 2x45 minuter med mellanliggande rast på 15 minuter.

Avgifter

För 2018 är medlemsavgiften 200 kronor. Vi tar också ut en avgift för varje cirkel. En allmän cirkel kostar 275 kronor och en språkcirkel 550 kronor.

Anmälan till cirklarna är bindande och avgifterna till vårens cirklar ska vara inbetalda senast den 25 september 2018.

Kostnader för litteratur och för kopiering av skrivet material kan förekomma.

FÖRELÄSNINGAR

Föreläsningarna är avgiftsfria för medlemmar. Samtliga föreläsningar äger rum på **Växhuset i Konsertsalen, måndagar kl. 14.00**. Datum anges i programmet. Ingen anmälan behövs till föreläsningarna. Tänk på, när du betalar avgift för parkering, att föreläsningarna kan hålla på två timmar eller längre om diskussionen blir livlig. Det är störande både för föreläsare och åhörare om någon lämnar lokalen innan föreläsningen är slut. Hörslinga finns.

RESOR

Vi ordnar resor till aktuella och intressanta mål. **Läs mer om våra resor och ”Regler för våra resor”** här i programkatalogen och på SUVs hemsida **suvaros.se**.

HEMSIDA och e-post

I kommunikationen med medlemmarna kommer SUV använda sig av e-post och hemsida i allt högre utsträckning.

På SUV:s hemsida finns information om cirklar, resor, föreläsningar och andra arrangemang. Om du går in på **suvaros.se** är du alltid uppdaterad.

Du kommer också fortlöpande bli informerad via e-post om vad som händer i SUV.

Vi vill gärna ha din e-postadress om vi inte redan har fått den.

CIRKLAR

Från och med vårterminen 2018 införde Senioruniversitetet Västerås (SUV) avgifter för sina studiecirklar. En allmän cirkel kostar 275 kr och en språkcirkel 550 kr. Samtidigt införs en regel att cirklar med färre deltagare än 12 ej genomförs.

HUMANIORA OCH SAMHÄLLSKUNSKAP

501	<i>Vinkunskap</i>	Gunnar Gustafsson	15 delt.
------------	--------------------------	-------------------	----------

Varje vecka	tor 13:00-14:45	Start: 2018-10-04	6 ggr.
-------------	-----------------	-------------------	--------

Denna cirkel består av sex tillfällen, där varje tillfälle är uppdelat i en teoretisk och en praktisk del. Den teoretiska delen behandlar grundläggande områden som provningsteknik, vinodling, vinframställning samt kunskap om olika druvtyper. De praktiska övningarna inriktas främst på sex av de mest kända druvsorterna: De gröna Riesling, Chardonnay och Sauvignon Blanc samt de blå Cabernet Sauvignon, Syrah/Shiraz och Pinot Noir. Ytterligare några druvsorter kommer att förekomma vid övningarna, men med mindre betoning jämfört med de sex "huvuddruvorna".

502	<i>Finland efter självständigheten 1917</i>	Sören Bååth	19 delt.
------------	--	-------------	----------

Varje vecka	tor 13:00-14:45	Start: 2018-09-20	6 ggr.
-------------	-----------------	-------------------	--------

I denna cirkel berättas om hur utvecklingen av ett modernt demokratiskt Finland succesivt växt fram efter självständighetsförklaringen 1917; motsättningarna mellan "de röda" och "de vita"; inbördeskriget; Rysslands anfall på Finland 1939, vinterkriget, fortsättningskriget, Lapplandskriget och efterkrigstidens vidare utveckling.

503	<i>Hur blev Sverige Lutherskt</i>	Claes-Bertil Ytterberg	19 delt.
------------	--	------------------------	----------

Varje vecka	ons 09:00-10:45	Start: 2018-09-19	6 ggr.
-------------	-----------------	-------------------	--------

Vid Västerås riksdag 1527 beslutades det att Sverige skulle lämna det katolska och bli lutherskt. Denna religiösa omvandling tog i praktiken 66 år att genomföra. Först vid Uppsala möte 1593 blev vårt land en luthersk bekännelsekyrka. Hur kom det sig att Sverige blev ett sådant enhetligt samhälle och när upphörde det?

504	<i>De internationella orden</i>	Carin Andersson	19 delt.
------------	--	-----------------	----------

Jämn vecka	mån 11:00-12:45	Start: 2018-09-17	6 ggr.
------------	-----------------	-------------------	--------

Vårt svenska språk är fullt av inlånade ord från de klassiska språken. I dag görs nya ord av latinska och grekiska byggstenar. Genom dessa nya ord kan vi lättare förstå många av de internationella orden. Cirkeln vänder sig till de som är intresserade av ord. Med hjälp av ordböcker benär vi upp orden och tar reda på deras ursprung samtidigt som vi utökar vårt ordförråd.

505	<i>"Skökor" och "fifflare" i bibeln</i>	Rut Törnkvist	19 delt.
------------	--	---------------	----------

Jämn vecka	tis 15:00-16:45	Start: 2018-09-18	5 ggr.
------------	-----------------	-------------------	--------

Tidigare har vi mött en rad färgstarka kvinnogestalter i Gamla Testamentet under rubriken "Våra förmödrar". Nu ger vi oss iväg på en ny spännande biblisk resa. Denna gång handlar berättelserna om ovanliga människoöden i Gamla Testamentet. I Bibeln finns många exempel på individer som har levt i marginalen, fyllda av synd och skam. Skökor, tempeltärnor och kedeshor, vilka var de egentligen?

506	<i>Svunna civilisationer</i>	Gunnar Hilding	19 delt.
------------	-------------------------------------	----------------	----------

Varje vecka	tis 13:00-14:45	Start: 2018-09-18	6 ggr.
-------------	-----------------	-------------------	--------

Vi följer Homo Sapiens - den moderna människans - mödosamma vandring från vaggan i Afrika ut till jordens alla hörn. Under denna vandring skapades ett 50-tal mytomspunna civilisationer. Dessa försvann i den historiska dimman, men lämnade spår efter sig som dagens moderna samhällen har byggt vidare på.

507 ***Trådslöjd-luffarslöjd*** Anette H Björklund 12 deltagare.

Udda vecka tis 09:00-11:00 Start: 2018-09-11 6 ggr.

Låt dig inspireras att tillverka enkla bruksföremål och dekorationer i metalltrådar. Vi bygger på tekniker för varje tillfälle och du tillåts utvecklas efter egen förmåga. Cirkeln vänder sig till nybörjare, men även de som trådslöjdat tidigare kan få inspiration. Vi träffas i lokalen Safari Camp, Sigurdsgatan 33, Västerås. Materialkostnad tas ut av deltagarna.

508 ***Smycken i makramé*** Anette H Björklund 12 deltagare.

Jämn vecka tis 09:00-11:00 Start: 2018-09-18 6 ggr.

I bomullstråd och läderremmar knyter vi armband och halsband med inslag av pärlor och dekorationer. Vi går igenom ett flertal tekniker lämpliga till smyckestillverkning. Vi träffas i lokalen Safari Camp, Sigurdsgatan 33, Västerås. Materialkostnad tas ut av deltagarna.

509 ***Blommor och trädgård*** Lena Jönsson 19 deltagare.

Udda vecka ons 14:00-16:00 Start: 2018-09-12 4 ggr.

Cirkeln tar upp kännedom och hantering av krukväxter, snittblommor mm. Vi får också göra egna blomsterarrangemang. Cirkeln kommer att hållas onsdagar 12 september; beskärning, 10 oktober; dekoration, 7 november; kransar och 5 december; julgrupp i Plantagens lokaler på Kokillgatan 5, Bäckby, Västerås. Materialkostnad tas ut av deltagarna.

510 ***Västmanlands och Västerås historia, Länsmuseet, Karlsgatan 2*** Lena Engström Englin 25 deltagare.

Jämn vecka tis 13:30-14:30 Start: 2018-09-04 6 ggr.

Under sex tisdagar kommer vi att få bekanta oss med följande visningar: 1. Mimer-motorer och människor (4 september) 2. Hela världen brinner (18 september) 3. Forntidens folk och få (2 oktober) 4. Medeltidens makt och människor (16 oktober) 5. Nya tidens ordning och reda (13 november) 6. Moderna tider (27 november). Samling entrétorget. Hörselfjälpmedel finns att låna.

511 ***Konst på Västerås Konstmuseum, Karlsgatan 2*** Agneta Lindström 30 deltagare.

Jämn vecka ons 13:30-15:00 Start: 2018-09-19 5 ggr.

Hösten 2018 visar Västerås konstmuseum en utställning som utgår från den stora branden i Västmanland 2014. Femton konstnärer deltar, alla verksamma i regionen. Konstcirkeln handlar bl.a. om den här utställningen samt andra intressanta föredrag om exempelvis street art, nya offentliga konstverk i Västerås och det senaste om Konstmuseets samling. Samling entrétorget. Hörselfjälpmedel finns att låna. Programmen guidas och leds av museets intendent. Detaljerat program delas ut vid start

512 ***Språkens Historia*** Thomas Wiberg 19 deltagare.

Varje vecka tor 11:00-12:45 Start: 2018-09-20 9 ggr.

Människans förmåga att kommunicera är unik och ger oss möjlighet att överföra information mellan individer och generationer. I denna cirkel behandlas hur språken har utvecklats från forntiden och framåt. Vi koncentrerar oss framför allt på de indoeuropeiska språken.

513 ***Under samma himmel-men med olika horisonter (fortsättningscirkel)*** Ola Björlin 19 deltagare.

Varje vecka tis 11:00-12:45 Start: 2018-09-18 6 ggr.

Cirkeln bygger på grundkursen med samma namn. Vi undersöker olika aspekter av tro och livssyn utifrån det vi har studerat om världsreligionerna i vår omvärld och Sverige. Vi fördjupar oss i religionernas heliga texter och hur religionerna kan spela roll i etiska frågor. Vi diskuterar innebörden av den sekularisering som präglar samhället och undersöker nya former av religiös tro. Denna cirkel är en fortsättning på cirkel 405 från vårterminen 2018.

514 **Filosofi (grundläggande cirkel)** Ola Björlin 19 deltagare

Varje vecka tis 09:00-10:45 Start: 2018-09-18 6 ggr.

Cirkeln ställer de grundläggande frågorna inom filosofi: Vad är verkligt? Vad är kunskap? Vad är rätt och orätt, Vad är gott och ont? Plikt? Finns Gud?

515 **Filosofi (fortsättningscirkel)** Ola Björlin 19 deltagare

Varje vecka ons 11:00-12:45 Start: 2018-09-19 6 ggr.

Cirkeln fördjupar några grundläggande frågeställningar i filosofi. Innehållet i kursen berör olika delar av filosofin: fenomenologi, kunskaps teori, etik och livsåskådningsfrågor.

516 **Romariket** Gunnar Hilding 19 deltagare

Varje vecka tis 15:00-16:45 Start: 2018-09-18 6 ggr.

Följ med på en spännande 2 200 år lång resa genom det romerska rikets historia. Möt några av väst- och östroms färgstarka 166 kejsare. Vi börjar med det västromerska rikets födelse på 750-talet f.Kr. och slutar med östroms fall 1453 e.Kr. Romarna lade grunden till vår tids politik, styresskick, krigskonst, lagstiftning, språk, hantverk, litteratur, religion och handel.

517 **Sveriges medeltid** Gunnar Hilding 19 deltagare

Varje vecka ons 15:00-16:45 Start: 2018-09-19 6 ggr.

Sveriges medeltid var en blodig och svekfull tid, men inte riktigt så mörk och eländig som många tror. Tio kungar och en drottning mördades. Drygt 100 stora och små krig utkämpades. Det tog mer än hundra år för kristendomen att besegra hedendomen. Följ den medeltida människans strävsamma liv i vardag och helg.

518 **Sju medeltida "kyrkopärlor"** Gunnar Hilding 25 deltagare

Varje vecka ons 09:00-12:30 Start: 2018-09-12 6 ggr.

Vi besöker spännande medeltidskyrkor. Denna gång runt Enköping: Litslena kyrka (12 september), Österunda kyrka (19 september), Villberga kyrka (26 september), Härkeberga kyrka (3 oktober), Husby-Sjutolft kyrka (10 oktober) och Vittinge kyrka (17 oktober). I kyrkorna finns målningar av 1400-tals konstnären Albertus Pictor. Samtida okända kyrkomålare har skapat märkliga muralmålningar i några av kyrkorna. Samlingsplatser och starttider skickas ut till cirkeldeltagarna. Samåkning sker med bil.

519 **Rysk bildkonsthistoria** Anna Alexeeva 19 deltagare

Jämn vecka tor 15:00-16:45 Start: 2018-09-20 6 ggr.

Den ryska bildkonsten är inte mycket känd utanför Ryssland. Många har en uppfattning att den ryska bildkonsten är bara ikoner och 1900-talets avantgardekunst. I själva verket omfattar den ryska bildkonsthistorien alla tidsperioder och består av många olika konstströmningar. Samlingen av rysk konst på ryska museet i S:t Petersburg är den största i landet och består av 400 000 målningar, skulpturer och konsthantverk. Den täcker perioden från medeltiden till modern tid.

520 **Michail Bulgakov "En hunds hjärta"** Anna Alexeeva 19 deltagare

Jämn vecka ons 15:00-16:45 Start: 2018-09-19 6 ggr.

Michail Bulgakov är en av de mest fascinerande ryska 1900-tals författare. Hans komplicerade relation med de sovjetiska makthavarna speglas i de flesta av hans böcker. Bulgakovs berättelse "En hunds hjärta" är en av kultböckerna i Ryssland. Den tar upp mycket komplicerade sociala och psykologiska frågor i en spännande och fantasifull form. Den ryska filmen baserad på Bulgakovs berättelse har blivit en kultfilm. Vi läser boken och ser filmen.

521 **Mina drömmars stad** Gunilla Zimmerman 19 deltagare

Udda vecka tis 13:00-14:45 Start: 2018-09-25 6 ggr.

Vi läser Per Anders Fogelströms stadsserie och fördjupar oss i människoödena och stadens förvandling från 1860 till 1968. Vi läser stadsserien så långt vi hinner och fortsätter eventuellt nästa termin.

522 ***Aktuella utrikespolitiska händelser*** Stig Wahlström 19 deltagare.

Varje vecka fre 11:00-12:45 Start: 2018-09-21 6 grupper.

Aktuella utrikes- och säkerhetspolitiska händelser i Europa, Mellersta Östern och Stilla havsregionen behandlas. Rysslands allt aggressivare tonläge i Östersjöområdet och västvärldens svar på detta diskuteras. Nordkoreas agerande och USA:s och omvärldens reaktioner diskuteras.

523 ***Aktuella utrikespolitiska händelser*** Stig Wahlström 19 deltagare.

Varje vecka fre 13:00-14:45 Start: 2018-09-21 6 grupper.

Aktuella utrikes- och säkerhetspolitiska händelser i Europa, Mellersta Östern och Stilla havsregionen behandlas. Rysslands allt aggressivare tonläge i Östersjöområdet och västvärldens svar på detta diskuteras. Nordkoreas agerande och USA:s och omvärldens reaktioner diskuteras.

524 ***Povel Ramel, Bengt Hallberg, Monica Zetterlund mfl*** Claes Tillander 19 deltagare.

Udda vecka ons 15:00-16:45 Start: 2018-09-19 6 grupper.

Claes Tillander kommer i cirkelns sex olika träffar behandla musik av Bengt Hallberg, Monica Zetterlund, Povel Ramel, Charlie Norman, Alice Babs, Putte Wickman och Arne Domnérus samt dragspelets roll i svensk jazz.

525 ***Vi sjunger tillsammans*** Maria Paulson 40 deltagare.

Udda vecka tor 10:00-11:45 Start: 2018-09-13 8 grupper.

SUV:s sånggrupp för damer fortsätter. Välkommen att vara med i det glada gänget! Vi sjunger både gamla och nya visor och sånger, mest i stämmor men också unisont. Lokal: Glasersalen, Växhuset.

526 ***Musiklyssning, Ludwig van Beethoven*** Stellan Moberg 60 deltagare.

Udda vecka ons 13:30-15:00 Start: 2018-09-12 6 grupper.

Stark rytmisk puls och bultande frihetspatos gör att Beethoven ständigt känns aktuell. Titanen saknade inte heller humor. Vi gör några nedslag i hans symfonier, konserter, stråkkvartetter och pianosonater. Det blir som alltid också öppet för att önska egna favoriter. Lokal: Konsertsalen, Växhuset.

527 ***I operans värld - Saga eller verklighet?*** John Jones 19 deltagare.

Varje vecka ons 11:00-13:00 Start: 2018-09-19 6 grupper.

Vi gör en spännande tidsresa i operans värld med Giuseppe Verdis opera Aida som mittpunkt. Äldre och yngre operaverk presenteras i cirkeln där saga och verklighet blandas. Vi gör ett besök på biografen Elektra i Kopparlunden där vi tillsammans upplever en föreställning av Aida på Metropolitan Opera i New York. Lokal: Glasersalen, Växhuset.

NATURVETENSKAP OCH TEKNIK

528 ***Vad missar du när du använder din kamera*** Gunnar Holmdahl 12 deltagare.

Varje vecka tor 15:00-16:45 Start: 2018-09-20 6 grupper.

Dagens digitalkameror erbjuder fantastiska möjligheter att ta både bra bilder och filmer. Men resultaten kan bli ännu bättre om man efterbehandlar dem i datorn. Idag finns många bra program för detta. I cirkeln kommer vi att visa på några av de möjligheter som finns. Enklare system som Picasa och Movie Maker presenteras men också kommer det att bli smakprov på vad Adobe Photoshop och Premier Elements erbjuder.

529 ***Svampkunskap*** Sylvi Larhed, Berit Rodling Martinsson 18 deltagare

Varje vecka ons 09:00-12:30 Start: 2018-08-29 3 ggr.

Vi träffas första gången (2 lektionstimmar) inomhus i SUVs lokaler. Där och då studerar vi svamparnas uppbyggnad, levnadssätt och karaktärer. De följande tillfällena beger vi oss ut i skogen, letar svamp och diskuterar - god matsvamp, oanvändbar eller giftig? Tag med svampkorg (ej plastpåse eller hink), svampkniv, matsäck och sittunderlag!

530 ***Mångsidig användning av din PC*** Lennarth Jäder 12 deltagare

Varje vecka tor 11:00-12:45 Start: 2018-09-20 6 ggr.

Denna cirkel vänder sig till dig som använder en dator med Windows 7, 8 eller 10 och olika Office-program. Vi skapar ordning och reda bland mappar och dokument. Därefter bekantar vi oss med olika skrivprogram och dess möjligheter. Vi behandlar bilder från din digitala kamera och inskannade bilder. Vi redigerar och infogar dem i dokument. Vi söker information på Internet. Deltagarna ska ta med och använda sina egna bärbara datorer.

SAMTALSGRUPPER

531 ***Samtal om värderingar och livsåskådningsfrågor*** Claes Bertil Ytterberg 19 deltagare

Varje vecka ons 13:00-14:45 Start: 2018-09-19 6 ggr.

I denna grupp tar vi upp frågor om etik, moral och livsåskådningar med särskild hänsyn till vad som sker med sådant i dagens föränderliga samhälle.

532 ***Medias roll i samhällsdebatten med aktuella frågor*** Per-Åke Svensson 19 deltagare

Jämn vecka ons 11:00-12:45 Start: 2018-09-19 6 ggr.

Vad är "media"? Ger media en allsidig, rättvisande och uttömmande beskrivning av verkligheten? Är de megafoner för inflytelserika och högröstade opinionsbildare? Vad tycker du? Kom gärna med i denna grupp och ge dina synpunkter. Vi diskuterar angelägna och aktuella händelser/frågor/ämnen. Deltagarna svarar därmed för att cirkeln genomförs.

Foto: Gunnar Holmdahl

Alla är välkomna till språkcirkelarna. Den som är osäker beträffande kunskapsnivå kan kontakta cirkelledarna.

Europarådets nivåskala:

Nivå A0 Jag har inga förkunskaper.

Nivå A1 Jag kan förstå och använda mycket enkla ord och fraser. Jag kan presentera mig själv och ställa enkla frågor. Jag kan kommunicera hjälpligt på ett mycket enkelt sätt.

Nivå A2 Jag kan förstå fraser och vanliga ord som rör personliga förhållanden. Jag kan kommunicera i enkla sammanhang.

Nivå B1 Jag kan förstå huvuddragen i tydligt standardspråk. Jag kan oförberedd ge mig in i samtal om kända vardagliga ämnen. Jag kan länka ihop fraser på ett enkelt sätt för att beskriva erfarenheter och skeenden.

Nivå B2 Jag kan följa huvuddragen i komplexa texter. Jag kan kommunicera flytande, så att ett samtal med en infödd löper i stort sett utan problem. Jag kan uttala mig klart och detaljerat om många olika ämnen.

Nivå C1 Jag kan läsa krävande texter och är även medveten om underförstått innehåll. Jag kan uttrycka mig nästan helt obehindrat utan att leta efter ord. Jag kan använda språket effektivt för olika ändamål.

Nivå C2 Jag kan utan problem förstå så gott som allt jag hör eller läser och referera till fakta och argument. Jag kan uttrycka mig i så gott som alla situationer spontant och helt flytande.

533	<i>Franska A2</i>	Stig Asplund	15 del.
------------	--------------------------	--------------	---------

Varje vecka	tor 09:00-10:45	Start: 2018-09-20	10 ggr.
-------------	-----------------	-------------------	---------

Se inledningstext för språk

534	<i>Franska B1</i>	Stig Asplund	15 del.
------------	--------------------------	--------------	---------

Varje vecka	mån 11:00-12:45	Start: 2018-09-17	10 ggr.
-------------	-----------------	-------------------	---------

Se inledningstext för språk

535	<i>Spanska A 1</i>	Bernadette Lindblad	15 del.
------------	---------------------------	---------------------	---------

Varje vecka	tis 09:00-10:45	Start: 2018-09-18	10 ggr.
-------------	-----------------	-------------------	---------

Se inledningstext för språk

536	<i>Spanska A 2</i>	Bernadette Lindblad	15 del.
------------	---------------------------	---------------------	---------

Varje vecka	tis 11:00-12:45	Start: 2018-09-18	10 ggr.
-------------	-----------------	-------------------	---------

Se inledningstext för språk

537	<i>Italienska A 0 nybörjare</i>	Antonio Argenziano	15 del.
Varje vecka	mån 09:00-10:45	Start: 2018-09-17	10 ggr.
Se inledningstext för språk			
538	<i>Italienska A 2</i>	Antonio Argenziano	15 del.
Varje vecka	fre 09:00-10:45	Start: 2018-09-21	10 ggr.
Se inledningstext för språk			
539	<i>Italienska B1</i>	Antonio Argenziano	15 del.
Varje vecka	fre 11:00-12:45	Start: 2018-09-21	10 ggr.
Se inledningstext för språk			
540	<i>Italienska B2</i>	Antonio Argenziano	15 del.
Varje vecka	fre 13:00-14:45	Start: 2018-09-21	10 ggr.
Se inledningstext för språk			

541	<i>Engelska B2</i>	Kerstin Åkerblom	15 del.
Varje vecka	fre 11:00-12:45	Start: 2018-09-21	10 ggr.
Denna grupp, tidigare B1, var under VT-18 förlagd till Citykyrkan. Se inledningstext för språk.			
542	<i>Engelska B 2, fortsättning</i>	Kerstin Åkerblom	15 del.
Varje vecka	fre 09:00-10:45	Start: 2018-09-21	10 ggr.
Se inledningstext för språk			

Foto: Lennarth Jäder

FÖRELÄSNINGAR

Öppna för medlemmar på Växhuset, måndagar kl. 14. Hörslina finns.
För icke medlemmar inträde 50 kr.

17 sept

Samhällsutvecklingen, tekniken och brottsligheten

Värd Gunnar Holmdahl

I föredraget belyses hur brottsligheten anpassar sig till den tekniska utvecklingen och samhällets förändring. **Stefan Karlmark** är pensionerad åklagare med miljö och ekonomisk brottslighet som specialitet.

24 sept

Hur Ångkraftverket blev Kokpunkten

Värd Gunnar Holmdahl

Harry Frank berättar en spännande historia, som börjar när elektrifieringen av Sverige på allvar tog fart i början av nittonhundratalet. Ångkraftverket byggdes då för att säkerställa att det ständigt fanns tillgång till el för den växande industrin. Byggnaden med hela sitt innehåll byggnadsminnesförklarades år 1999. Harry Frank har haft ett flertal viktiga befattningar inom ABB. Han är ledamot i Kungl. Vetenskapsakademien och i Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien.

1 okt

Vinet – dess historia och kultur

Värd Claes Tillander

De äldsta hittade kärlen med vinrester är ca 8.000 år gamla och kommer från Kaukasus. Vinet spreds via fenicierna vidare runt Medelhavet. Därefter övertog först grekerna vinkulturen och sedan romarna, vilka kom att odla vin i en stor del av Europa. **Jan Herrlin** berättar om vinkultur under två årtusenden. Jan är själv besatt av vin och en storsamlare sedan fyrtio år.

8 okt

Jazzen under 100 år

Värd Nils-Johan Bergsjö

Vid sekelskiftet 1900 uppstod jazzen i Louisiana USA. 1918 kom den till Sverige för att, under stor vanda och många ilska kommentarer, till slut etablera sig. Idag lever jazzen ett hyggligt gott om än lite undanskymt liv i skuggan av bl.a. dagens pop- och dansbandseror. **Claes Tillander** kommer att kåsera om detta i sällskap med ett eller flera passande musikstycken.

15 okt

Östersjöområdet 1918-2018, tider av förändring

Värd Nils-Johan Bergsjö

De ryska och tyska kejsardömenas fall möjliggjorde frihetskampen och frigörelsen 1918-1920 för flera länder i Östersjöområdet. Denna frihetskamp kan jämföras med den återvunna friheten 1991 och situationen idag i främst de Baltiska länderna. **Stig Wahlström** är f.d. ordförande i Senioruniversitetet, ordförande i Europaklubben och stor kännare av modern europeisk historia, och är dagens föredragshållare.

- 22 okt Att framföra Revolt**
Värd Gunnar Holmdahl
Vad är litterär revolt? Kan litteratur förändra världen? Ändå har skrivandet och läsandet av litteratur sedan lång tid tillbaka setts som något hotfullt. Texter har censurerats och förbjudits, författare har hotats, förföljts och till och med fängslats för det de skriver. Genom sin litteratur har de arbetat för att skapa och upprätthålla utrymmen för det fria ordet. Nobelmuseets **Maria Stuge** berättar om Dario Fo, Bob Dylan och Doris Lessings sätt att framföra revolt.
- 29 okt Aroshjärtat**
Värd Nils-Johan Bergsjö
Azad Najar är en av grundarna till företaget Scandinavian RealHeart och huvudinnovatören bakom Aros Heart. I över 17 år har Azad jobbat med att få fram ett mekaniskt hjärta som ska rädda livet på hjärtsjuka människor. Vi får höra om hur projektet har fortskridit och hur hjärtat ska testas på människor.
- 5 nov Rättigheter i vård och omsorg**
Värd Gunnar Holmdahl
Hälso- och sjukvårdslagen och Socialtjänstlagen ger oss både rättigheter och skyldigheter. Vårdval, Kundval, Vårdgaranti och Egenvård. Hur kan jag som invånare veta vad jag har rätt till? **Anne-Marie Svensson** är Hälso- och sjukvårdsdirektör, region Västmanland. Hon har sett att många har svårt att hitta rätt när man behöver stöd och hjälp av samhället.
- 12 nov Frivilliggruppernas (FRG) arbete i Västmanland**
Värd Martin Helander
Kommunerna i Västmanland leder arbetet när små eller stora katastrofer inträffar. Till sin hjälp har de grupper FRG med frivilliga personer. **Bo Ljungblom** är samordningsansvarig i Västmanland och berättar om hur man hanterar krissituationer som t ex den stora branden för några år sedan. Han berättar också om ”72-timmarskonceptet”, som ska göra det möjligt att klara sig utan el och vatten upp till 72 timmar.
- 19 nov ”Mord och många visor”**
Värd Björn Widell
Pim Martinsson var polis i 47 år, 30 år i Stockholm och Rikskriminalpolisen och 17 år inom FN, Interpol, Europol och Frontex, med mångåriga utlandsstationeringar; Cypern, Namibia, Angola, Östtimor, Portugal och Polen och hundratals operationer till Afrika, Asien och Sydamerika. Med allvar, kärlek och humor berättar och *sjunger* han om ett långt och intressant polisliv, fyllt av spänning, kamratskap, glädje, sorg och ond bråd död.
- 26 nov Årets böcker**
Värd Nils-Johan Bergsjö
Anna Duberg med kollegor från Västerås stadsbibliotek presenterar ett urval av höstens nyutkomna böcker.
- 3 dec Som när verkligheten sipprar in**
Värd Martin Helander
Niklas Hjulström är sedan 2016 chef för Västmanlands teater. Han ger oss en bild av varför han har blivit teaterchef, vad som driver honom och vad han vill med teatern. Han ger också tillbakablickar på sitt liv som skådespelare, regissör och sångare. Han har sedan 1990 varit verksam på många teatrar och spelat i många filmer.

September - december

Carl Eldhs Ateljémuseum och Världsarvet Skogskyrkogården Onsdag 5 september

Skulptören Carl Eldh (1873-1954) var en av Sveriges mest anlitade konstnärer under 1900-talets första hälft. I mer än tre decennier levde och arbetade han i den ateljé som idag är museum. Den ovanliga träbyggnaden ritades 1919 av Ragnar Östberg, arkitekten bakom Stadshuset i Stockholm, och rymmer flera hundra verk från Eldhs långa, verksamma liv. I museet finns statyetter från skulptörens studieår i Paris, porträttbyster och skisser samt förlagor till kända verk som Ungdom, Löparna, Titanen och Brantingsmonumentet, allt sparad som när Eldh själv levde där. Denna välbevarade miljö har få motsvarigheter i Europa och är därför ett intressant dokument över skulptöryrkets speciella villkor och en framstående konstnärs liv.

Skogskyrkogården är en stark upplevelse året om. Dess arkitektur har sitt ursprung i själva platsen och landskapets uttryck – höjd och sänka, jord och himmel, skog och glänta. Gunnar Asplunds vackra ekonomibyggnad från 1923 inhyser numera Visitors center för världsarvet Skogskyrkogården. Här finns en utställning om världsarvet, information, butik och kafé. När Skogskyrkogården tog sin form i början av 1900-talet var ambitionen att skapa något speciellt och banbrytande – en begravningsplats där natur och arkitektur bildar en harmonisk helhet.

Idag räknas Skogskyrkogården till en av den moderna arkitekturens viktigaste skapelser och finns dessutom upptagen på Unescos världsarvslista.

09.00 Avresa från bussterminalen, Västerås
10.45 Carl Eldhs Ateljémuseum – guidad visning
12.30 Avresa
13.00 Enskede Vårdshus – buffélunch, kaffe och tårta
14.30 Världsarvet Skogskyrkogården – guidad visning
16.30 Avresa
Ca 18.00 Åter i Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 15 augusti**

Kostnad 760 Kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 30 augusti**

Reseledare Kerstin Eriksson 0722-115820 Gun Johansson 070-5431948

Blaxsta Vingård – Världens nordligaste vingård!

Fredag 21 september

Belägen strax söder om Flen hittar vi Blaxsta gård med vinodling! Här får vi lära oss hur äkta kvalitetsviner framställs, skillnaden på naturliga viner, svavlade viner och ekologiska viner och odlingsförutsättningarna i Sverige. En mycket spännande och givande inblick om hur ett vin blir till från början till slut. Visningen innehåller också något häftigt smakprov!

Efter visning äter vi en fin avsmakningsmeny med säsongens råvaror på vingårdens restaurang Kung Blacke: Menyn är baserad på genuina, lokala råvaror som Blaxsta odlar själva runt restaurangen. En upplevelse som naturligtvis serveras med viner!

Till desserten är vi lovade ett smakprov av det exklusiva vinet "Vidal icewine" som gården vunnit guld i VM med. Den kostar normalt 4000:-/liter!

"Till synes många små bagateller som tillsammans resulterar i en rogivande gastronomisk livsnjutning, där allt från sköna ryggvänliga stolar, utsikt, design, miljö, service, maten och harmonin gör att måltiden blir extra minnesvärd."

- 10.00 Avresa från bussterminalen, Västerås
- 11.45 Blaxsta Vingård med visning, smakprov och lunch med vin
- 14.45 Avresa
- 16.30 Åter i Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 15 augusti**

Kostnad 1080 Kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 30 augusti**

Reseledare Gun Johansson 070-5431948 och Annica Brehmer 070-8283829

WestmannaArvet

Tisdag 9 oktober

Västmanlands läns museums föremålsarkiv i Hallstahammar innehåller ca 60.000 föremål. Allt från arkeologiska fynd till verktyg, möbler och kläder. Allt detta i ett av landets modernaste magasin, inrymt i Bultens gamla lokaler.

Vi får guidad visning under ca 1 – 1,5 timme.

Därefter dricker vi kaffe med smörgås på Skantzens Kanalmuseum.

09.00 Avresa från bussterminalen, Västerås
Visning, kaffe och smörgås

Ca 13.00 Åter i Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 14 september**

Kostnad 350 Kr . Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 30 september**

Reseledare Christina Jönsson 076-139643 och Annica Brehmer 070-8283829

Sandgrund Lars Lerin - Torsdag 25 oktober

Lars Lerin anses vara Nordens främsta akvarell-konstnär och en av de mest framstående i världen. Samtidigt har han blivit omåttligt populär genom de TV-program han medverkat i. Som konstnär arbetar han också i andra tekniker än akvarell. I Karlstad, i den ombyggda restaurangen Sandgrund, finns Lars Lerins permanenta konsthall. Här kan man se hans utställning året om, och här visas även utställningar av speciellt inbjudna konstnärer inom olika former.

Lars Lerin är även författare med en helt egen stil.

Sedan sin debut 1983 med Utpost har han publicerat över 50 verk i bokform.

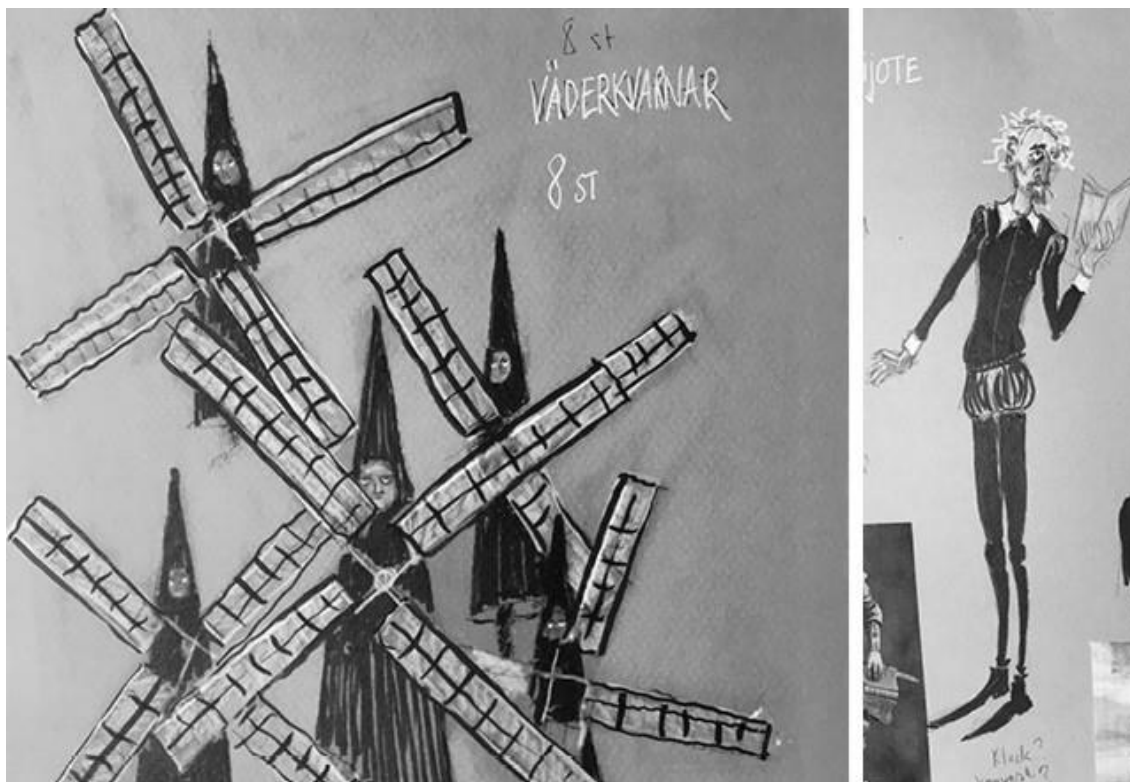
Upphovsrätt Lars Lerin

08.45 Avresa från bussterminalen, Västerås
11.30 Elite stadshotellet Karlstad - lunch
13.00 Sandgrund Lars Lerin – visning
Därefter tid att se sig om på egen hand
15.00 Avresa
Ca 17.30 Åter i Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 30 september**

Kostnad 650 Kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 10 oktober**

Reseledare Kerstin Eriksson 0722-115820 Christina Jönsson 076-139643

Don Quijote på Folkoperan - Söndag 11 november

En fyrahundra år gammal roman och en i Sverige nästan aldrig spelad opera får nytt liv på Folkoperan. Inspirerad av Gustave Dorés illustrationer skapar regissören Carl Johan Karlson en normkreativ uppsättning där gränserna mellan det romantiska, groteska, löjliga och blodigt allvarliga luckras upp.

1910 uppfördes Massenets opera för första gången. Riddaren Don Quijote och hans trogne Sancho Panza slåss mot väderkvarnar, räddar änkor och bortsprungna katter. Don Quijote står för ett gammaldags riddarideal och har en brinnande övertygelse. Genom tiderna har verket tolkats och omtolkats – är han en idealist, romantiker, fundamentalist eller lider han helt enkelt av en psykos och borde få vård?

Denna hallucinatoriska berättelse har lockat Carl Johan Karlson och scenograf Magdalena Åberg till en tolkning där alla tider blandas och där Gustave Dorés klassiska illustrationer inspirerar till en svartvit kontrastfylld värld. I rollerna ser vi bland andra Lars Arvidson, Marcus Jupither och Katija Dragojevic.

13.30 Avresa från bussterminalen, Västerås
 16.00 Föreställningen av Don Quijote börjar på Folkoperan. Biljett på parkett rad 3-6
 Ca 19.00 Smörgås och dricka vid bussen samt hemresa
 Ca 21.30 Åter i Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 1 oktober**

Kostnad 780 Kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 18 oktober**

Reseledare Kerstin Eriksson 0722-115820 Gun Johansson 070-5431948

Det gamla tryckeriet och Kingdom Miniature Fredag 16 november

Det gamla tryckeriet i Eskilstuna är ett levande museum som visar hur man producerade trycksaker för över 100 år sedan. Här visas ett historiskt grafiskt handarbete med lösa trä- och blytyper. Boktryck i digel- och cylinderpressar med handkraft. Medan vi dricker kaffe och äter smörgås får vi höra om det gamla tryckeriet och tryckerikonsten. Därefter får vi själva, i mindre grupper, prova på att sätta och trycka med de gamla metoderna.

Kingdom Miniature i Kungsör.

Här bygger man en modelljärnväg i skala 1/87 med inspiration från olika delar av Sverige. Vi kommer att känna igen några landmärken och byggnader. Den delen som nu står färdig är vad man kallar Norrland, det är en del av anläggningen som är 50 kvadratmeter stor och innehåller Åreskutan, Lappporten, Malmbanan och Dalhalla för att nämna några kända platser. Man har också en bit av europaväg 4 med Högakustenbron som ett stort landmärke i den östra delen.

Det är mycket trafik på de 550 meter räls och det är totalt 24 tågset som samsas på anläggningen. Även lastbilar, bilar och invånare finner vi i landskapet. Och Kungariket växer varje dag...

- 09.15 Avresa från bussterminalen, Västerås
- 10.00 Det gamla tryckeriet – kaffe och smörgås.
Introduktion och prova på.
- 12.30 Avresa
- 13.00 Kungsudden - lunchbuffé
- 14.30 Miniatur Kungariket
- 16.30 Avresa
- Ca 17.00 Åter i Västerås

Anmälan skall vara SUV tillhanda **senast 22 oktober**

Kostnad 650 Kr. Skall vara SUVs resekonto PG 44 83 88-9 tillhanda **senast 31 oktober**

Reseledare Kerstin Eriksson 0722-115820

Opera på Skäret – Julkonsert och Julmarknad *Lördag 8 december*

När detta programblad trycks är tider och program inte klara för denna utflykt. Biljetter finns dock bokade och vi vet att tidigare års Julkonsert på Opera på Skäret varit omåttligt populär!

Så fort Opera på Skäret har alla detaljer klara kommer ni att hitta informationen på hemsidan suvaros.se

Anmälan senast 8 oktober.

Reseledare Christina Jönsson 076-139643

Ett stiligt par önskar alla en God Jul och ett Gott Nytt År

**Vill du vara med i reseutskottet och planera våra resor?
Kanske vara Reseledare på resorna?
För mer info hör av dig till Kerstin Eriksson 0722-115820**

- Anmälan** skall vara SUVs expedition tillhanda senast den dag som står angiven på anmälningsstalongen.
Du kan även göra din anmälan via SUVs hemsida suvaros.se
Kontrollera att du anmält dig till rätt resa (gäller anmälan via hemsidan).
OBS! Ej per telefon eller e-post.
- Anmälan till samtliga resor är bindande efter anmälningstidens slut.
I mån av plats får person, som inte är medlem, följa med på resan mot en extra avgift på 50 kr.
Ni som vill resa tillsammans använd samma anmälningsstalong.
- Är resan övertecknad och du har hamnat på väntelista meddelas du om detta inom några dagar. Datorn tar ut vilka som deltar på aktuell resa.
- Vid avbokning av resan **efter** anmälningstidens slut och det finns en ersättare, tas ingen kostnad ut. Saknas ersättare kommer de kostnader som SUV ej kan påverka (t ex. teaterbiljetter, museibesök) att debiteras resenären som avbokat.
- Betalning** skall vara SUVs resekonto pg 44 83 88-9 tillhanda senast den dag som står angiven på anmälningsstalongen.
Kom ihåg att ange avsändare och resmål på inbetalningsavin.
OBS! Att du betalat resan garanterar inte att du fått en plats och att du underlåter att betala gäller ej som avbokning.
Vi hör av oss om du inte får en plats och inbetalda pengar betalas tillbaka.
- Återbud** skall meddelas SUVs expedition eller någon i reseutskottet.
Detta gäller även om du står på väntelista.
- Bussarna** avgår från turistbusshållplatsen vid Centralen och i vissa fall även från busshållplatsen vid Hälla. Kryssa i aktuell ruta på anmälningsstalongen.
- Specialkost** anges vid anmälan.
- Paket/
flerdagsresor** Resenärer har rätt att avbeställa resan mot en viss kostnad.
- Vid avbeställning tidigare än 30 dagar före avresan ska resenären betala 5% av resans pris.
 - Vid avbeställning senare än 30 dagar, men tidigare än 14 dagar före avresan ska resenären betala 15% av resans pris.
 - Vid avbeställning senare än 14 dagar, men tidigare än 24 timmar före avresan ska resenären betala 50% av resans pris.
- Sker avbeställningen inom 24 timmar före avresan ska resenären betala hela resans pris. För utförligare villkor se "Allmänna villkor för paketresor" på:
konsumentverket.se

Kontakt angående resor:

Var vänlig ring vår expedition telefon 021 – 13 80 74, måndag – torsdag kl. 09.00 – 12.00 eller den reseledare som finns angiven på resorna.

Organisation

Styrelse:

Ordinarie ledamöter

Ordförande	Gunnar Hilding
Vice ordförande	Ola Björlin
Kassör	Anita Eriksson
Sekreterare	Per-Åke Svensson
Ledamot	Håkan Alnefelt

Styrelsesuppleanter

Birgitta Hilding
Bernt Åkerblom

e-postadress

gunnar.hilding@hotmail.se
ola.bj@telia.com
anita1000@home.se
per-ake.svensson@pasv.se
hakan@alnefelt.se

SUVs styrelse

Adjungerade ledamöter

Sylvi Larhed, Agneta Hilding, Nils-Johan Bergsjö,
Christina Jönsson och Lennarth Jäder

Revisorer

Arne Lundqvist, Karin Sollenborn och Maud Bertlin, suppleant

Folkuniversitetet

Henrik Ivansson henrik.ivansson@folkuniversitetet.se

Ansvarsområden:

e-postadress

Ekonomi	Anita Eriksson	anita1000@home.se
Expedition	Sylvi Larhed	sylvilarhed@bredband2.com
Datoransvarig	Håkan Alnefelt	hakan@alnefelt.se
Hemsida och programkatalog	Lennarth Jäder	lennarth.jader@telia.com
Medlemsinformation	Gunnar Hilding	gunnar.hilding@hotmail.se
Cirklar	Agneta Hilding	agneta.hilding@hotmail.se
Föreläsningar	Nils-Johan Bergsjö	nilsjohanb@gmail.com
Resor	Kerstin Eriksson	info@keresor.se
Reskassa	Birgitta Olsson	info@suvaros.se

SUVs expedition:

Expeditionen har öppet måndag-torsdag kl. 09.00-12.00
13 augusti till 13 december

Ansvarig för expeditionen:

Sylvi Larhed, telefon 021-13 80 74

Övrig expeditionspersonal:

Ingegerd Carlson, Barbro Johansson, Gun Johansson, Christina
Jönsson, Laila Olofsson
och Birgitta Olsson

Telefon 021-13 80 74, 38 00 73 E-post: info@suvaros.se

SUVs expeditions personal

Telefonsvarare:

För att underlätta för oss som av olika anledningar måste ringa och
meddela er något som rör våra cirklar och resor vill vi be er som har
telefonsvarare och fått ett meddelande via den att bekräfta att ni mottagit meddelandet.
Det spar många samtal för oss.

Cirklar:

Agneta Hilding, telefon 021-13 77 17

Föreläsningar:

Nils-Johan Bergsjö, telefon 0707-66 78 55

Resor:

Kerstin Eriksson, telefon 0722-115820

Plusgiro

Allmänt	494 52 30 - 3
Resor	44 83 88 - 9

Välkommen till Senioruniversitetet Västerås

Öppet för **alla** pensionärer

Programkatalogen för hösten 2018 skickas ut till alla medlemmar.
Den finns också på vår expedition.

**Information om vår verksamhet
hittar du på vår hemsida:**

suvaros.se

Anmälan som ny medlem kan göras via hemsidan.

Vår expedition har öppet måndag – torsdag kl 09.00 – 12.00
från 13 augusti till 13 december 2018.

GDPR. Senioruniversitetet Västerås har ett medlemsregister med uppgifter om aktiva medlemmars medlemsnummer, personnummer, namn, adress och telefonnummer.
Vi respekterar den nya dataskyddsförordningen, GDPR, om regler om hur man får behandla personuppgifter.

SENIORUNIVERSITETET VÄSTERÅS

Växhuset, Viktor Larssons plats 1, 722 14 Västerås Telefon 021-13 80 74, 38 00 73
suvaros.se E-post: info@suvaros.se

